

5. Справедливість или преодоление человеческой природы? (метанормативный контекст понятия "справедливость") // Этическая мысль. - Вып. 4 / Отв. ред. А. А. Гусейнов. - М. : ИФРАН, 2003. - С. 23-49.

6. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального / Ж. Бодрийяр. - Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 2000. - 200 с.

7. Тульчинский Г. Культура в шоке / Г. Тульчинский. - Нева. - 2007. - № 2. - С. 19-28.

8. Маркетизация гуманизма. Массовая культура как реализация проекта Просвещения: российские последствия : (статья) [Электронный ресурс] / Г. Тульчинский // Гуманитарный альманах "Человек.RU" - 2006. - Режим доступа : <http://www.antropolog.ru/doc/persons/tulchinskiy/toulch5>.

9. Бохоров К. Болезненный примат этического / К. Бохоров // Логос. - 2006. - № 4. - С. 44-52.

10. Тихонова С. Мифология брендинга в обществе глобального потребления / С. Тихонова // Власть. - 2008. - № 9. - С. 45-49.

11. Жижек С. Добро пожаловать в пустыню реального / С. Жижек. - М. : Фонд научных исследований "Прагматика культуры", 2002. - 169 с.

12. Концепція мультикультуралізму : [зб. наук. праць] / М. В. Попович, Н. О. Висоцька, М. Д. Култаєва, Є. К. Бистрицький, Р. В. Кобець, О. В. Білий, М. О. Собуцький, В. П. Козловський, О. А. Ярош // Філософія. ua - 2005. - С. 124. [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.philosophy.ua/ua/lib/books/research/?doc:int=187>.

К. Мала

JUSTICE AND MASS CULTURE IN MODERN SOCIETY

The features of justice phenomenon functioning in the modern world are considered in the article. The author analyzes transformation of of social justice concept in society of mass consumption and comes to conclusion, that today justice is functioning not only as abstract phenomenon which determines the requirements of humanity to society, not only as the utopia but also as marketing technology. Due to lability of its internal filling it was transformed to one of consumption society values and it is used mostly not as philosophical reflection object, but as advertising element for popularization of commodities and ideas.

Key words: social justice, society of mass consumption, marketing, post-soviet transformation, philosophy, consumption.

© К. Мала

Надійшла до редакції 02.10.2009

УДК 141.312

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА ОЦІНКА МЕТОДІВ ПІЗНАННЯ

ОЛЕНА ГОРЧАКОВА,

асистент кафедри "Управління виробництвом"

Донецького національного технічного університету

У роботі проводиться систематизація та структурний аналіз логіки, діалектики та триалектики на предмет метричних особливостей пізнавальних засобів. Для цих цілей, за тернарною методологією, будується "Матриця пізнавальних засобів", яка трансформується у "Оціночну матрицю" для визначення рівня ефективності фундаментальних пізнавальних засобів.

Ключові слова: метод, структура, логіка, діалектика, триалектика, метрика, тернарна модель, пізнавальні засоби.

Постановка проблеми. У сучасних умовах переходу суспільства на нову стадію цивілізованого прогресу цілком обґрунтовано ставити питання про коректний перегляд наявного існуючого арсеналу пізнавальних засобів, який не дозволяє системно відстежувати з високою мірою достовірності глибокі якісні зміни в суспільно-економічній діяльності. Швидше за все, проблема ефективності пізнавальних засобів більшою мірою криється в помилкових уявленнях, які Френсіс Бекон називав "ідолами ро-

зуму" і закликав з ними боротися. "До них належать найменування вигаданих, неіснуючих речей, і вербальні носії поганих абстракцій" [1, с. 75]. Бекон вважав необхідною реформу методу і першим кроком цієї реформи він бачив очищення розуму від помилок, які постійно загрожували йому і розгорнену критику яких він дав у "Новому Органоні". На жаль, проблема помилок не вирішена до цих пір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найтривожнішим є те, що помилки виявляються у гіпо-

№7 (98) жовтень 2009 р.

тезах, теоріях та методах самих засобів пізнання. Найчастіше такі помилки криються у тому, що зміна точки зору на об'єкт пізнання видається за новий пізнавальний засіб. Наприклад, П. Сергієнко, міркуючи про геометричні форми руху простору-часу і про Святу Трійцю, пояснює: "Логіку, що містить подібні конструкції, я називаю "ТРИАЛЕКТИКОЮ", а самі поняття - триєдиними" [2]. Але де тут триалектика, як методологія пізнання: у лінійних логічних побудовах або в геометрії плоских фігур?

Тут важливо відокремити предмет пізнання від форми мислення і показати, що можна тривимірні концептуальні конструкції досліджувати одновимірними засобами пізнання, так само як можна для аналізу одновимірних параметрів об'єкту використовувати тривимірні пізнавальні засоби. Тому що елемент мірності (монологіка, діалектика, триалектика), що вноситься в назви учень, вказує на метрику структури методу, а не на метрику структури предмету пізнання. Предмет пізнання незмінний - навколишня дійсність від мікро- до макросвіту. Рефлексії ж на навколишній світ, форми мислення та методи пізнання постійно удосконалюються. І від якості засобів пізнання залежить не тільки система наукових уявлень про навколишню дійсність, але й напрям пошуку розвитку нового знання і нових парадигм.

Результативним засобом у боротьбі з помилками може бути метод тернарного моделювання, згідно з яким будь-яка система, що формалізується, якнайповніше ідентифікується трьома взаємообумовленими видами формалізму. Якісні критерії відомостей, що формалізуються, можуть бути викладені в семантичному вигляді. Кількісні параметри модельованої системи зручніше формулювати математичними засобами. А структурну форму системних відносин краще відобразити в графічній нотації. Тому, як пізнавальний засіб пропонується тернарна модель, що включає три названі види формалізму [3, с. 95-98].

Мета роботи полягає у систематизації та дослідженні структурних особливостей логіки, діалектики і триалектики, як наукових методологій теорії пізнання шляхом розробки тернарної "Матриці пізнавальних засобів". Також, ставиться завдання визначити найбільш ефективний засіб пізнання за допомогою "Оціночної матриці".

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблему пізнавальних засобів, є сенс звернутися до методологічних рекомендацій Р. Лейбніца, який сформулював ряд принципів методу. Перші два принципи - це принцип загальних відмінностей та принцип тотожності [4, с. 65]. Пошукаємо відмінності і тотожності між логікою, діалектикою і триалектикою в їх визначеннях:

Логіка (грецьк. *logos* - слово, думка, мова, розум) - сукупність наук про закони та форми мислення, про математико-логічні закони числення (формалізованих символічних мов), про найбільш загальні (діалектичні) закони мислення [5, с. 248].

Діалектика (грецьк. *dialektike* = мистецтво вести бесіду) - 1) філософське вчення про найбільш загальні закони розвитку природи, людського суспільства і мислення; теорія і метод пізнання явищ дійсності в їх розвитку і саморухові [6, с. 194].

Триалектика - це, в порівнянні з діалектикою, нова логіка мислення й пізнання системних (просторово-часових) об'єктів Природи. Триалектика є філософською і науковою методологією теорії пізнання дійсності [2].

У наведених визначеннях більше схожості, ніж відмінності, і це добре, тому що таким чином дотримано другий принцип Лейбніца - принцип тотожності. Схожість полягає у тому, що всі три науки досліджують закони мислення та є методами пізнання. Це та підстава, яка відкриває можливість три вищезгадані учення віднести до категорії засобів пізнання. Також виявлена схожість дозволяє логіку, діалектику і триалектику піддати систематизації по загальній підставі. При цьому є потреба провести ряд допущень, необхідних для розвитку нової парадигми.

Перше допущення стосується своєрідного життєвого циклу учення, що складається з трьох етапів розвитку. Першим етапом можна вважати філософську концепцію, що носить абстрактно-гіпотетичний характер. Період другого етапу знаменується теоретичними побудовами, що дають наукове обґрунтування філософської концепції. На третьому етапі здійснюється перехід теоретичних знань в нормативні засоби управління методом, підсумки реалізації якого свідчать про спроможність гіпотези, теорії та практики.

Друге допущення визначає основна відмінність логіки, діалектики і триалектики, як пізнавальних засобів, що полягає в методології пізнання, або, інакше кажучи - у формі мислення. Істотною відмінністю трьох вищеназваних учень, згідно з другим допущенням, слід вважати метрику структури процесу пізнання.

Ураховуючи ту обставину, що тіло логіки за тисячоліття розрослося до невимовних меж (діалектична логіка, математична логіка й ін.), у системний тезаурус можна ввести найменування "монологіка", маючи на увазі під цим тільки формальну (аристотелівську) логіку. Тоді, за допущенням, структура монологіки *одновимірна*, тому що хід логічного проходження будується на строгій послідовності посилок та висновків. За кількістю посилок та кількістю наслідків, а також за характером їх взаємовідношення, структура логіки може бути лінійною, мережевою, деревовидною тощо, але графічно кожен крок процесу мислення умовно можна відобразити вдрізок прямої лінії.

Структура діалектики, згідно з допущенням, *двовимірна*, тому що діалектичний синтез суперечностей можливий лише в площині концептуального простору. При цьому уявлення про діалектичний синтез як про наслідок двох посилок - тези і антитези - логічна традиція, яка обмежує можливості класичної діалектики працювати з плоским полем (наприклад, ігровим полем у теорії ігор).

Структура триалектики, за допущенням, *тривимірна*, тому що три класи чинників різної природи гармонійно можна поєднувати в тривимірній системі прямокутних координат. При розробці тернарного методу пізнання важливо науково обґрунтовано проводити трихотомію проблемно орієнтованої безлічі чинників на три класи різної природи.

Побудуємо тернарну Матрицю пізнавальних засобів (МПЗ) за методологією тернарного моделювання. Для цього слід визначити кількісні параметри структури та сформулювати проблемно орієнтований трикластерний тезаурус. У кожен кластер трикластерного тезаурусу увійде по три терміни найменувань істотних чинників. Нехай кластер "X" містить найменування стадій послідовного розвитку ученя: від філософської гіпотези через наукову теорію до методу, що практикується. Кластер "Y" містить найменування самих вчень "про закони та

форми мислення", які, за допущеннями, мають метрику структури методології пізнання та виступають як суб'єкт пізнання. А кластер "Z" містить найменування структурної метрики об'єкту пізнання, на які

монолектика, діалектика і триалектика рефлексують як на одновимірні, двовимірні і тривимірні аспекти явища. Зведемо найменування чинників у таблицю трикластерного тезаурусу (таблиця 1).

Таблиця 1. - Тезаурус матриці пізнавальних засобів.

X	Стадія	Y	Суб'єкт	Z	Об'єкт
x ₀	Гіпотеза	y ₀	Монолектика	z ₀	Одновимірний
x ₁	Теорія	y ₁	Діалектика	z ₁	Двовимірний
x ₂	Практика	y ₂	Триалектика	z ₂	Тривимірний

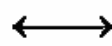
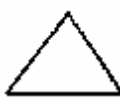

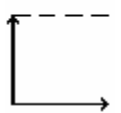
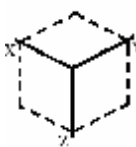
Графічна нотація тернарної структури нагадує відомий кубик Рубіка. Для будівництва МПЗ достатньо привести математичну матрицю порядкових індексів елементів системи пізнавальних засобів (формула 1).

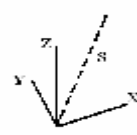
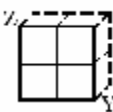
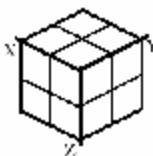
$$S_3^{xyz} = [x; y; z] \begin{matrix} \begin{matrix} 0 \\ 1 \\ 2 \end{matrix} \\ \begin{matrix} 000 & 100 & 200 \\ 001 & 101 & 201 & 010 & 110 & 210 \\ 002 & 102 & 202 & 011 & 111 & 211 & 020 & 120 & 220 \\ & & & 012 & 112 & 212 & 021 & 121 & 221 \\ & & & & & & 022 & 122 & 222 \end{matrix} \end{matrix} = 27e^{xyz} \quad (1)$$

Оскільки порядок розташування однозначних індексів трьох чинників, що входять в тризначний індекс елемента, здійснюється у строгій послідовності, що вказана у формулі $[x; y; z]$, немає необхідності проставляти буквенні знаки перед кожним

номером чинника $[x_i; y_j; z_k]$. Тому у математичній матриці запис індексу елемента, з метою економії місця, проводиться в скороченому вигляді [102]. У математичній матриці ступінчасто виділені порядкові індекси елементів, що входять у три процеси розвитку трьох учень. Згідно з порядковими індексами математичної матриці сформуємо найменування елементів системи пізнавальних засобів, узявши терміни з відповідними індексами з трикластерного тезаурусу. Зведемо найменування елементів у таблицю 2 та забезпечимо таблицю принципівими графічними схемами і простими математичними формулами, представляючи, таким чином, найбільш обширний спектр інформації про досліджуване явище, відповідно до методології тернарного моделювання.

Таблиця 2. - Таблиця елементів Матриці пізнавальних засобів.

№	Індекс	Найменування елемента	Графіка	Формула
1	x ₀ y ₀ z ₀	Гіпотеза монолектики одновимірної		
2	x ₁ y ₀ z ₀	Теорія монолектики одновимірної		$(A \wedge B) \rightarrow C$
3	x ₂ y ₀ z ₀	Практика монолектики одновимірної		
4	x ₀ y ₀ z ₁	Гіпотеза монолектики двовимірної		
5	x ₁ y ₀ z ₁	Теорія монолектики двовимірної		$A \wedge \bar{A} = 0$
6	x ₂ y ₀ z ₁	Практика монолектики двовимірної		
7	x ₀ y ₀ z ₂	Гіпотеза монолектики тривимірної		
8	x ₁ y ₀ z ₂	Теорія монолектики тривимірної		$1 + 1 + 1 = 3$
9	x ₂ y ₀ z ₂	Практика монолектики тривимірної		
10	x ₀ y ₁ z ₀	Гіпотеза діалектики одновимірної		
11	x ₁ y ₁ z ₀	Теорія діалектики одновимірної		$\sqrt{1^2 + 1^2} = 1.41$
12	x ₂ y ₁ z ₀	Практика діалектики одновимірної		
13	x ₀ y ₁ z ₁	Гіпотеза діалектики двовимірної		
14	x ₁ y ₁ z ₁	Теорія діалектики двовимірної		$1 \times 1 = 1^2$
15	x ₂ y ₁ z ₁	Практика діалектики двовимірної		
16	x ₀ y ₁ z ₂	Гіпотеза діалектики тривимірної		
17	x ₁ y ₁ z ₂	Теорія діалектики тривимірної		$1^2 + 1^2 + 1^2 = 3^2$
18	x ₂ y ₁ z ₂	Практика діалектики тривимірної		

19	$x_0 y_2 z_0$	Гіпотеза триалектики одновимірної		$\sqrt{1^2 + 1^2 + 1^2} = 1.73$
20	$x_1 y_2 z_0$	Теорія триалектики одновимірної		
21	$x_2 y_2 z_0$	Практика триалектики одновимірної		
22	$x_0 y_2 z_1$	Гіпотеза триалектики двовимірної		$2z \times 2y = 4zy$
23	$x_1 y_2 z_1$	Теорія триалектики двовимірної		
24	$x_2 y_2 z_1$	Практика триалектики двовимірної		$2x \times 2y \times 2z = 8xyz$
25	$x_0 y_2 z_2$	Гіпотеза триалектики тривимірної		
26	$x_1 y_2 z_2$	Теорія триалектики тривимірної		
27	$x_2 y_2 z_2$	Практика триалектики тривимірної		

Винесемо за рамки даної роботи історичний аналіз розвитку пізнавальних засобів, виключивши з розгляду етапи життєвого циклу: гіпотезу, теорію та практику. Тоді дев'ять варіантів комбінації трьох методик суб'єкта пізнання та трьох видів аспектів об'єкту пізнання, займаючи по три рядки у таблиці 2, будуть представлені своїми номерними знаками:

№ 1-3. "Монолектика одновимірна". Лінійна методика послідовного переходу від одного члена силогізму до наступного, а також від одного висновку до іншого є ознакою концептуальної одновимірності монолектики. Логічні думки можна відображати у векторній формі, де вектор-висновок є сумою векторів-посилок. Це те поле діяльності формальної логіки, де вона досягла найбільших успіхів.

№ 4-6. "Монолектика двовимірна" на двовірне діалектичне відношення рефлектує як на нерозв'язну суперечність. Нерозв'язну суперечність англійський логік Джевонс символічно виразив формулою $Aa = 0$, де A - якийсь довільний клас, a - заперечення класу, 0 - знак нульового класу [5, с. 123].

№ 7-9. "Монолектика тривимірна" на тривимірні явища рефлектує як на наявність трьох взаємодіючих чинників. Це популярні семантичні трикутники, які не забезпечують подальшого задовільного рішення досліджуваної проблеми, тому що тривимірні явища не можуть бути розкриті одновимірними засобами.

№ 10-12. "Діалектика одновимірна" схематично вирішує діалектичне протиріччя лінійним синтезом, який перевершує за абсолютним значенням кожний з чинників, які суперечать. Це вже прогрес у порівнянні з логічною суперечністю, що дорівнює нулю, але ще не повна картина істинно діалектичної взаємодії двох суміжних сил.

№ 13-15. "Діалектика двовимірна" працює з діалектичними відносинами. Двовимірні діалектичні відносини інтерпретуються у концептуальному просторі плоским полем і вони на порядок вище за власними здібностями одновимірних відносин. Це те поле діяльності діалектики, де вона повною мірою здатна реалізувати свої можливості.

№ 16-18. "Діалектика тривимірна" сприймає зовнішню форму тривимірних об'єктів, але не працює з їх внутрішнім змістом. Складну систему тривимірна

діалектика розпізнає як простий елемент, виносячи думки про його зміст за зовнішніми ознаками, відображеними на трьох прямокутних проєкціях.

№ 19-21. "Триалектика одновимірна" рефлектує тривимірні об'єкти, але не працює з ними, представляючи їх у спрощених схемах. Тут відносини між множинами визначені як плідні тринітарні взаємодії трьох класів чинників різної природи, а не як тріада діалектичних суперечностей.

№ 22-24. "Триалектика двовимірна" рефлектує третій клас чинників тривимірної системи, але працює лише з першими двома. У нашому випадку, виключенням з розгляду третього класу чинників системи пізнавальних засобів (життєвого циклу), здійснено перехід до методу двовимірної триалектики. Такий перехід спрощує аналіз з двадцяти семи до дев'яти варіантів тих властивостей системи, для яких третій клас чинників не є істотним.

№ 25-27. "Триалектика тривимірна" працює з трьома класами чинників у тривимірному концептуальному просторі, формалізуючи, диференціюючи та інтегруючи компоненти тернарної системи в тринітарному ключі. Це те поле діяльності триалектики, де вона повною мірою реалізує свої можливості.

Не сказано про те, що логіка гірша за діалектику, а діалектика гірше, ніж триалектика. Вони не краще і не гірше одна одної, вони просто різні. Як тривимірний простір, обмежений площинами, двовірні площини, обмежені лініями, одновимірна лінія, обмежена крапками, складають взаємозв'язану систему, так логіка, діалектика та триалектика взаємодіють у когнітивних практиках. Саме на цьому взаємозв'язку Г.-В. Ф. Гегель "обґрунтував тезу про єдність діалектики, логіки та теорії пізнання" [7, с. 83]. Але при цьому необхідно усвідомлювати, що складність пізнавальних засобів повинна перевищувати складність пізнаваного явища. Якщо одновимірна логіка з її значними успіхами у лінійно-послідовних думках, береться за аналіз двовимірних (№ 4,5,6) або тривимірних відносин (№ 7,8,9), то її висновки або далекі від істини, або заводять у безвихідь. Так само і діалектика, що має потенціал двовимірного аналізу та синтезу, що повністю не розкрився, вельми безпорадна у поверхневих думках про внутрішні процеси тривимірних явищ. У когнітивних практиках

необхідно враховувати ту обставину, що неправильно вибраний інструмент пізнання веде до виникнення високого ступеня невизначеності у системі знань, тому що зрозуміти, наприклад, внутрішні механізми системного процесу тільки по входу і виходу вельми проблематично.

Виявлені за допомогою МПЗ відмінності між методами пізнання дозволяють ранжирувати засоби пізнання за рівнем їх ефективності з урахуванням не тільки структурних властивостей форми пізнання самих наук і метрики методів їх реалізації, але й з урахуванням етапу їх розвитку. При дослідженні історичного розвитку фундаментальних пізнавальних засобів, важливо простежувати основні періоди їх життєвого циклу: висунення гіпотези, розроб-

ку теорії і, нарешті, вироблення нормативних засобів управління методом. Тому, що не рідко абстрактні гіпотези та умоглядні теорії видаються за абсолютну істину у першій інстанції. І випускається з уваги та обставина, що тільки у процесі практичної реалізації гіпотеза, теорія та метод піддаються верифікації (*verification* - перевірка істинності теоретичних положень шляхом досвіду) [5, с. 117].

Щоб структуру МПЗ використовувати як оцінювальну матрицю, достатньо її розмістити у просторі так, щоб верхній та нижній кут "кубика" знаходилися на одній вертикальній прямій (рис. 1). Тоді 27 елементів (маленьких кубиків) матриці розташуються у сім горизонтальних шарів (рис.1)

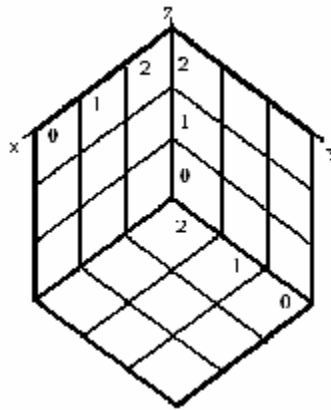

Рис. 1. Тернарна структура матриці пізнавальних засобів

Не зовсім звичайне положення, придане кубичній структурі матриці, ускладнює образне представлення місця розташування елементів. Зручніше це розташування елементів представити математичною матрицею їх порядкових індексів (формула 2):

$$S_3^{xyz} = [x; y; z] \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} & & & & & & & & 222 \\ & & & & & & 122 & 212 & 221 \\ & & & & 112 & 022 & 121 & 202 & 211 & 220 \\ 012 & 021 & 102 & 111 & 120 & 201 & 210 & & & \\ 011 & 110 & 101 & 002 & 020 & 200 & & & & \\ 001 & 010 & 100 & & & & & & & \\ 000 & & & & & & & & & \end{bmatrix} = 27 e_3^{xyz} \quad (2)$$

Відповідно до порядкових індексів, проставлених у математичній матриці (формула 2), елементи оціночної матриці пізнавальних засобів перерозподіляться у порядку свого історичного розвитку, що відрізняється від концептуального порядку МПЗ таблиці 2. Немає сенсу вибудовувати розгорнену таб-

лицю елементів оціночної матриці. Їх порядок розташування й найменування можна визначити по тезаурусу (таблиця 1) та математичній матриці (формулі 2).

По математичній матриці (формула 2) бачимо, на скільки шарів розподілилися елементи системи, скільки елементів входить у кожен шар та який ваговий коефіцієнт має кожен елемент. Елементи матриці розташовуються у сім шарів. У одному шарі знаходяться елементи, що мають однакові вагові коефіцієнти. Найнижчий елемент матриці (x_0, y_0, z_0) , розташований один у першому шарі (рис. 1), має ваговий коефіцієнт $k_1 = 0$. Найвищий елемент матриці (x_2, y_2, z_2) , розташований один у сьомому шарі, має ваговий коефіцієнт $k_{27} = 6$. Зведемо дані про вагові коефіцієнти у таблицю 3 та дамо якісне визначення рівня ефективності пізнавальних засобів, залежно від їх приналежності до певного шару оціночної матриці.

Таблиця 3. - Рівень ефективності пізнавальних засобів.

Шар елементів	Кількість елементів	Коеф. вагомості	Рівень ефективності
Перший	1	6	Максимальний
Другий	3	5	Високий
Третій	6	4	Підвищений
Четвертий	7	3	Номінальний
П'ятий	6	2	Знижений
Шостий	3	1	Низький
Сьомий	1	0	Мінімальний
Разом	27		

Найбільш значущими у тернарній системі є три ключові елементи (№ 1, № 14 і № 27), збудовані по центральній вертикалі матриці. У формулі 2 ключові елементи підкреслені прямою лінією:

Елемент № 1. "Гіпотеза монолектики одновимірної" була викладена у енциклопедично різносторонній творчій спадщині Аристотеля. Основні твори з логіки, у яких Аристотель уперше сформулював логічні принципи, пізніше отримали назву "Органон". Аристотеля недаремно називають "батьком формальної логіки" [4, с. 23]. Як пізнавальний засіб, на стадії гіпотетичних припущень, формальна логіка мала *мінімальний* рівень ефективності ($k_1 = 0$). Але її значущість полягала у тому, що в "Органон" було закладено початки наукових досліджень форм та законів мислення.

Елемент № 14. "Теорія діалектики двовимірної" імпульс до розвитку отримала у роботі "Новий Органон", де висвітлювалося вчення про метод пізнання. Ф. Бекон перший з мислителів свого часу обґрунтував важливість індукції на протизагу дедукції [8, с. 29], розкритикувавши положення формальної логіки. Його "Новий Органон" усупереч "Органону" Аристотеля, заклав теоретичний початок діалектичного методу. Як пізнавальний засіб на стадії теоретичної розробки, двовимірна діалектика володіла *середнім* рівнем ефективності ($k_{14} = 3$).

Елемент № 27. "Практика триалектики тривимірної", знаходить свою реалізацію у методі тернарного моделювання, за допомогою якого проведено дане дослідження. Тернарна методологія має обширні практичні здатності систематизувати та формалізувати компоненти систем високого рівня складності не залежно від їх природи. Займаючи третю, найвищу позицію серед ключових елементів оціночної матриці ефективності пізнавальних засобів, триалектика тривимірна, по праву та по порядку може називатися зняряддям пізнання третього покоління, маючи *максимальний* рівень ефективності ($k_{27} = 6$) на стадії практичної реалізації.

Висновки

При швидкому зростанні об'єму інформації немає альтернативи систематизації наукових знань. При цьому необхідно визначати не тільки якісний зміст та кількісні відносини між ученнями, але й їх структурну форму. "Матриця пізнавальних засобів", систематизувавши засоби пізнання, дала можливість виявити схожість та відмінності між формальною логікою, класичною діалектикою та справжньою триалектикою. Ця систематизація демонструє перший рівень складності, але має необмежену можливість деталізації, тому що метод тернарного моделювання здатний диференціювати зміст до необхідного рівня складності. "Оціночна матриця", що є найбільш ефективним засобом пізнання з досліджуваних засобів визначила третій ключовий інструмент системи пізнавальних засобів, триалектикою у процесі практичної реалізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Субботин А. Л. Френсис Бекон / А. Л. Субботин. - М. : "Мысль", 1974. - 175 с.
2. Сергиенко П. Я. Алогичность логики "закона исключенного третьего" / П. Я. Сергиенко // "Академия Тринитаризма". - М., Эл. № 77-6567, публ.10234, 19.02.2003. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.trinitas.ru/rus/002/a0232010.htm>.
3. Горчакова О. М. Властивості тернарних систем / О. М. Горчакова // Схід. - 2008. - № 6 (90). - С. 95-98.
4. Курбатов В. И. Логика. Систематический курс / В. И. Курбатов. - Ростов н/Д. : "Феникс", 2001. - 512 с.
5. Кондаков Н. И. Логический словарь / Н. И. Кондаков. - М. : "Наука", 1971. - 656 с.
6. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. / А. Н. Булыко. - Изд. 2-е, испр. - М. : "Мартин", 2008. - 704 с.
7. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. - 5-е изд. - М. : Политиздат, 1987. - 590 с.
8. Билецкий И. П. Логика / И. П. Билецкий, О. Н. Кузь, В. А. Черненко. - К. : Кондор, 2007. - 148 с.

O. Horchakova

SYSTEMATIZATION AND ESTIMATION OF METHODS OF COGNITION

In work systematization and structural analysis of logic, dialectics is conducted and threalectics, for the purpose metrical features of cognitive facilities. For these aims, on ternary methodology, "Matrix of cognitive facilities", which is transformed in the "Evaluation matrix" for determination of level of efficiency of fundamental cognitive facilities, is built.

Key words: method, structure, logic, dialectics, threalectics, birth-certificate, ternary, model, cognitive facilities.

© О. Горчакова

Надійшла до редакції 05.10.2009